

افق

اخلاق در لغت: اخلاق واژه عربی است که مفرد آن (خلق) و خلق می باشد. در لغت به معنای (سرشت و سبب) به کار رفته است، ام از اینکه سبب و سرشتی نیکو و پسندیده باشد مانند جوان مردی و دلبری، یازشت و ناپسند باشد مثلا فرومایگی و بزدلی. (تاج العروس ج6 ص337-لسان العرب، ج4 ص194) اخلاق در اصطلاح: اخلاق در اصطلاح دانشمندان و عالمان اخلاقی، معانی و کاربردهای متفاوتی دارد که به پاره ای از مهم ترین آنها اشاره می کنیم.

1- صفات راسخ نفسانی

رایج ترین کاربرد اصطلاحی اخلاق در بین اندیشمندان و فیلسوفان اسلامی عبارت است از صفات و هیأت های پایدار در نفس که موجب صدور افعالی متناسب با آنها به طور خود جوش و بدون نیاز به تفکر و تأمل از انسان می شوند.

شیخ ابوعلی مسکویه در تعریف اخلاق می گوید: اخلاق حالتی نفسانی است که بدون نیاز به تفکر و تأمل، آدمی را به سمت انجام کار حرکت می دهد (ترجمه طهاره الاعراق ص 57-58)

2- صفات نفسانی:

گاهی منظور از اخلاق در اصطلاح اندیشمندان هر گونه صفت نفسانی است که موجب پیدایش کارهای خوب یا بد می شود چه آن صفت نفسانی به صورت پایدار و راسخ باشد و چه به صورت ناپایدار و غیر راسخ چه از روی فکر و اندیشه حاصل شود و یا بدون تفکر و تأمل سر زند

3- فضایل اخلاق:

گاهی نیز واژه اخلاق صرفاً در مورد اخلاق نیک و فضایل اخلاقی به کار می رود این معنا از اخلاق در زبان انگلیسی هم رایج است و غالباً تدبیر (اخلاق) (ethical) معادل با (درست) یا خوب و مقابل آن یعنی غیر اخلاقی (unethical) به معنای (نادرست و بد) است (فلسفه اخلاق، فرانکنا ص 28)

4- نهاد اخلاقی زندگی

واژه اخلاق، به ویژه در نزد برخی از فیلسوفان غربی کاربرد دیگری نیز دارد و آن زمانی است که از (نهاد اخلاقی زندگی) سخن به میان می آید اخلاق در این اصطلاح، در عرض مسایل چون هنر، علم، حقوق، دین و ... قرار دارد و در عین حال متفاوت با آنها به کار برده می شود

5- نظام رفتاری حاکم بر افراد

عده ای اخلاق را به معنای نظام رفتاری (code of conduct) یک گروه دانسته اند اخلاق نازی یعنی نظام رفتاری مورد پسند نازی ها و اخلاق مسیحی یعنی نظام رفتاری مورد قبول مسیحیان.

یا این تعبیر که (اخلاق دستگاهی از عقاید جاری در جامعه درباره منش و رفتار افراد آن است، درباره این که افراد آن جامعه چه رفتار و منشی باید داشته باشند) در آمدی بر فلسفه اخلاق ص 16)

منابع

مطلب برگرفته از فلسفه اخلاق / محمد تقی مصباح یزدی/ تهران سازمان تبلیغات اسلامی شرکت چاپ و نشر بین الملل/ 1380) (تاج العروسی جواهر القاموس، محمد تقی الزبیدی- بیروت دار مکتبه الحیاه- بی تا).

لسان العرب ابن منظور بیروت دار احیاء التراث العربی 1416 ق

کیمیای سعادت (ترجمه طهاره الاعراق) ابو علی مسکویه ترجمه میرزا ابوطالب زنجانی، تهران نقطه 1375

فلسفه اخلاق ولیام کی. فرانکنا ترجمه هادی صادق قم طه 1376

در آمدی به فلسفه اخلاق آر اف انکینسون ترجمه سهراب علوی نیا تهران مرکز ترجمه و نشر کتاب 1369

«حجت الاسلام پور میسور»